

Mesije ne bo!

Pravzaprav je presenetljivo, s kakšno trmasto naivnostjo se oklepamo prepričanj, da je kriza prehodna, da lahko ključne težave rešimo z večjo enotnostjo (onih drugih seveda) in da se nam že vseskozi dogaja huda zgodovinska krivica, ki so nam jo zakuhali drugi.

Kriza zahodnega kapitalizma je proces. Globaliziran svet je vezna posoda in cena delovne sile je borzni parameter. Blaginja zahoda je desetletja slonela na njegovi tehnološki, kapitalski in tržni superiornosti ter dobro plačanemu delavskemu in srednjemu razredu, ki sta z zadovoljstvom participirala na izkoriščanju tehnološko zaostalega, podkapitaliziranega in tržno neosveščenega drugega in tretjega sveta. Selitev proizvodnje v kraje s ceneno delovno silo je na eni strani povečala konkurenčnost, na drugi pa povečala kupno moč in povpraševanje, v velikih državnih kolosih pa tudi velike preiščljeno vodene razvojne potenciale. Pospešen razvoj s kompliciranimi demokratičnimi procesi in drago socialno politiko neobremenjenega sveta se srečuje z zaostajanjem in samoomejevanjem Zahoda v obrambi usihajoče svetovne dominacije. Proces ni ustavljiv. Naš življenjski in družbeni standard bo nehal padati takrat, kadar se bo cena dela globalno izravnala, ko azijski delavec s tehnološko primerljivo tehnologijo in produktivnostjo ne bo plačan slabše od evropskega in ko globalna konkurenčna bitka ne bo več vojna temveč tekma razvojnih, tehnoloških, produktivnih, marketinških in etičnih konceptov.

Enotnost naroda je prevara. Najglasneje jo propagirajo tisti, ki zvijajo roko onim drugim, da bi se v korist enotnosti odrekli svojim prepričanjem in interesom. Sami tega seveda ne bi naredili. Edina resnična enotnost je enotnost interesov. Brez zblíževanja na obeh (ali večih straneh), brez trmastega iskanja najmanjših skupnih imenovalcev je ne bomo našli. Demagoško sklicevanje nanjo, da bi uveljavili svoje koncepte in interese na račun drugih pa je sprevrženo etiketiranje drugače mislečih.

Tudi sprava je, žal zabloda. Veliko dobronamernih in iskrenih misli je bilo zapisanih, veliko energij porabljenih in veliko poštenih imen zastavljenih. Rezultat je slabši kot je kdaj bil. Narod, ki je svojo razdvojenost od reformacije naprej zaznamoval s krvjo, s krivdo in grehom si ne bo nikoli iskreno segel v roke. Kučan-Šuštarjeva skupna poklonitev žrtvam v Kočevskem gozdu je največ, kar ta narod zmore. Vsako obujanje mrtvih, vsako razgaljanje grehov onih drugih, vsako insistiranje na »spravi« je razumljeno kot poskus prevrednotenja zgodovine, oživljanje ran in poglobljanje razklanosti. Obremenjevanje naslednjih rodov z grehi njihovih dedov je za narodovo zdravje in perspektivo škodljivo. Iskanje političnih koristi v zastrupljanju mladih pa je perverzno. Edino neukvarjanje s spravo, zavestna pozaba in arhiviranje za sto ali dvesto let lahko preseže zgodovino in odpre politični prostor za tvorno sodelovanje vseh, če nam je do tega. Zanamci naših zanamcev se bodo za grehe naših očetov seveda iskreno opravičili, tako kot rimski papež ali ameriški predsednik za anatemiziranje Židov, inkvizicijo ali pokol Indijancev. Za Dresden, Hirošimo, Nagasaki in izstradanje milijona nemških ujetnikov pa je seveda prezgodaj.

Sintagma o narodu, ki da je realiziral svoje tisočletne sanje pač pomeni, da je teh tisoč let prespal, kar je res. Pradedi, ki razmetani in skriti po alpskih dolinah niso zmogli ene osvajalne vojne, nam brez lastne aristokracije pač niso vzgojili prodornih in velikopoteznih genov, ki so v globaliziranem kapitalističnem svetu nujni za obstoj. Izkušnja hlapcev, podložnikov in sledilcev pa tudi prefrigancev, znajdežev in rokomavhov nas je oblikovala. Brez pesnikov in sanjačev nas ne bi bilo. V socializmu, ki ga danes z neverjetno lahkoto mnogi izgovarjajo kot psovko, smo se učili solidarnosti, proletarskega ponosa, kibuc-ske enakosti, pa tudi dvoličnosti, zatrite drugačnosti, oholosti in zavisti. Špejali smo čez plot in najprej potih, potem pa vse glasneje peli hvalo trgu, privatni lastnini, parlamentarni demokraciji in Evropi. Podpisovali smo peticije za Janšo, Šešlja, Parago. Postavili smo se na noge, ko so nam v Beogradu vsiljevali skupna učna jedra, prestrašili smo partijo in častili Kučana kot še nikogar pred tem, ko je odkorakal iz partijskega kongresa v Beogradu in nas bojda s stisnjenimi zobmi odpeljal na svoje. Nikoli prej nismo bili tako enotni kot na plebiscitu za samostojnost in nikoli več tako ponosi kot takrat, ko se je jugoslovanska vojska pobrala iz Slovenije.

Dobili smo državo, parlamentarno demokracijo, razdelili so nam kupone za naš del državnega premoženja, oglasili so se novi preroki in glasovali smo za Drnovška pa tudi Krambergerja, Jelinčiča, Hvalico, Pukšiča,... Potem so prišli čez noč porojeni finančni vedeži, pobrali so papirnate certifikate, zaigrali so nacionalni monopoli, pobasali denar in ga poskrili v Amsterdam, Izrael in Nevis. Privatna lastnina nam je zmešala glave. Nekdo je ugasnil luč in najbolj brutalna prvobitna akumulacija kapitala se je začela. Civilizacijsko kolo zgodovine smo zavrteli za dvesto ali več let nazaj in vstopili v Evropo enaindvajsetega stoletja. In res, nič več ni bilo, kot je nekdanje bilo. Odtujeno lastništvo se je izkazalo kot sovražni gospodar, cerkev kot nesposoben pohlepnež, tajkuni pa kot nesposoben in bankrotiran špekulant. Na zagonu virtualne globalizacijske konjunktore je še nekako šlo, po njenem zlomu smo ostali na suhem. Politične stranke so se izkazale za plenilske pajdaške združbe. Petkrat smo jih prebrali in nam je zbirka ostala, da nas je sram, ko nas predstavljajo v svetu.

V oropani in osramočeni deželi, sumljivo in nevarno podobni Nemčiji tridesetih let zaman čakamo odrešitelja, pa čeprav tehnično vlado, trojko, novega mesijo.

Ne bo ga. Iz blata, v katerega smo zabredli, se bomo morali sami izkoptati. Pogrnili smo na etičnem polju. Nobena banka, noben sklad, nobena institucija nas ne more pobrati. Brez elementarnega spoznanja in vsaj načelnega soglasja o tem, kaj je v politiki, gospodarstvu, v medsebojnih odnosih spodobno in kaj ne (če je pravno ali pa ne!) ne moremo postaviti na noge poštene, človeku prijazne in optimistične Slovenije.

Parlamentarci, ki so se nam usedli na glavo, nam je ne bodo dali. Elita z nahrbtniki in dolgimi repi, s skritimi zavezami, dolgovi in prikritimi namerami še manj. Poštenih in odgovornih, tudi spodobnih ljudi nam ne manjka, vendar jih tudi z biki ne bi zvelikli v politiko. Hitre rešitve preprosto ni.

Če smo poldrugo tisočletje čakali na svojo državo, si bomo pač morali vzeti čas, da zraste nova generacija neobremenjenih in spodobnih politikov, ki bodo morda sposobni in pripravljeni sprejeti odgovornost za državo, da bi jo vodili in ne pokradli.

Manifest spodobne Slovenije pa moramo začeti pisati takoj.

Jure Apih, publicist